

KÚRIA

Bfv.I.132/2015/5. szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év május hó 5. napján megtartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

*A befolyással üzérkedés büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a III. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Budapest Környéki Törvényszék 15.B.51/2011/34. számú, illetve a Fővárosi Ítéltábla 2.Bf.381/2012/9. számú ítéletének **III. rendű** terheltre vonatkozó részét hatályában fenntartja.*

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítványozó, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A III. rendű terheltet a Budapest Környéki Törvényszék a 2012. július 23-án meghozott 15.B.51/2011/34. számú ítéletében bűnösnek mondta ki az 1978. évi IV. törvény 250. § (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő vesztegetés büntetében, ezért öt nyolc hónap - végrehajtásában két

évi próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetésre ítélte, egyben a terheltet előzetes mentesítésben részesítette.

A védelmi fellebbezés alapján eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2013. május 3. napján meghozott 2.Bf.381/2012/9. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét III. rendű terhelt tekintetében megváltoztatta, és vele szemben 15.000 forint erejéig vagyonekbezártást rendelt el; egyebekben az első fokú ítéletének rá vonatkozó rendelkezéseit helybenhagyta.

A jogerős ítéletek ellen a III. rendű terhelt védője felülvizsgálati indítványt terjesztett elő a Be. 416. § (1) bekezdésének a), b) és c) pontjára hivatkozva.

Az indítványozó anyagi jogi jogsértésre hivatkozva vitatta a terhelt vezető beosztású hivatalos személy voltát; álláspontja szerint téves az eljáró bíróságok azon álláspontja, miszerint a vezető beosztású személy jelenlétének hiányában az alkalmanként őt helyettesítő személy ugyanazokkal a jogokkal, hatáskörrel, feladatkörrel, illetve irányítási feladatokkal rendelkezik. Megítélése szerint a helyettesítéssel időszakosan együtt járó feladatok elvégzése nem értékelhető akként, mintha az alkalmankénti helyettes tevékenysége teljes mértékben, maradéktalanul megegyezne az eredeti vezető beosztású személy irányítási feladataival, felelősségével és döntési jogkörével.

Arra hivatkozott, hogy a III. rendű terhelt tekintetében sem a vezényleti és megbízási állománytábla, sem állományparancs, sem a terhelt munkaköri leírása nem tartalmazott a helyettesítésre vonatkozó kitételt, és ez azt bizonyítja, hogy a terhelt az elkövetés időpontjában nem minősült vezető beosztású hivatalos személynek.

Emellett a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjára, illetve a 373. § (1) bekezdés III. a) pontjára hivatkozva az indokolási kötelezettség megszegését is az eljáró bíróságok terhére rótta, egyrészt a megállapított történeti tényállás hiányosságaira utalva, másrészt a titkos információgyűjtés eredményének felhasználását sérelmezve.

Álláspontja szerint a bíróságok védenye terhére kétséget kizáróan nem bizonyítottan állapították meg azt, hogy a bűncselekményt a megállapított tényállásban meghatározott módon, jogtalan előny elfogadásával elkövette, mivel következtetéseiket csupán az ügy I. rendű terheltjének később módosított vallomására, valamint a lehallgatási anyagra alapozták, ugyanakkor nem megfelelő módon értékelték a lehallgatás során beszerzett bizonyítékokat; emellett

az eljárás hatóságok megsértették a titkos információgyűjtéshez kapcsolódó, a Be. 206/A. § (1) bekezdés b) pontja szerinti haladéktalanság elvét, mivel az utolsó telefonlehallgatás időpontja 2008. január 11. napja volt, a lehallgatást végző szerv a feljelentési kötelezettségének pedig csupán 2008. február 7. napján tett eleget.

Mindezekre figyelemmel indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatokat helyezze hatályon kívül és a Budapest Környéki Törvényszéket utasítsa új eljárásra.

A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítványt a törvényben kizártnak tartotta (BF.198/2015/1-I.).

Álláspontja szerint a felülvizsgálati indítványnak a törvényt sértő minősítést az irányítási tevékenység hiánya miatt vitató része a tényállás támadásának minősül, mivel az irányadó tényállás rögzíti, hogy a III. rendű terhelt alosztályvezetőként az osztályvezetőt helyettesítve közvetlen irányítói és felügyeleti tevékenységet gyakorolt a technikai csoport felett.

Emellett uralt arra, hogy a ténylegesen irányítói és felügyeleti tevékenységet gyakorló személy vezető beosztású személynek minősül akkor is, ha az osztályvezetői feladatok ellátása helyettesítés, és nem vezénylés vagy állományparancs alapján történt.

Ennek alátámasztására az elkövetéskor hatályos, a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek és az önkormányzati tűzoltóság hivatásos szolgálati viszonyban álló tagjaival kapcsolatos munkáltatói jogkörök szabályozásáról, valamint e szerveknél rendszeresített hivatásos beosztások meghatározásáról szóló 11/1997. (II. 18.) BM rendelet 25. §-ának (4) bekezdésére és 2. számú mellékletére, továbbá a BH 2013.35. számon közzétett eseti döntésre is hivatkozott.

Törvényben kizártnak tartotta az indokolási kötelezettség elmulasztására hivatkozást is, mivel az indítványozó a bizonyítékok elfogadásának a vitatásán keresztül szintén a tényállást támadta; emellett - függetlenül a hivatkozás alaposságától vagy alaptalanságától - törvényben kizártnak találta a titkos információgyűjtés kapcsán az eljárási szabályok megsértésének kifogásolását is.

Ezért arra tett indítványt, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítványt, mint törvényben kizártat utasítsa el.

A felülvizsgálati indítvány elbírálására a Kúria a Be. 424. § (1) bekezdése alapján tanácsulést tűzött ki, melyen a megtámadott határozatot a felülvizsgálati indítvánnyal érintett terhelt tekintetében a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálta felül; emellett vizsgálta a Be. 423. § (5) bekezdésére figyelemmel a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerinti esetleges eljárási szabálysértéseket is, ilyet azonban nem észlelt.

A felülvizsgálati indítvány az eljárásjogi szabálysértéseket állító részében kizárt, ugyanakkor a jogi minősítést támadó része - bár eltérő indokok alapján - helytálló.

Ennek ellenére a megtámadott határozat érdemi felülvizsgálatának az alábbiak miatt nincs helye:

I. A Be. 423. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítéletben megállapított tényállás az irányadó, és ez a tényállás az indítványban nem is támadható.

A védő a felülvizsgálati indítványban ugyan a Be. 416. § (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott eljárási szabálysértésre, ezen belül is a Be. 373. § (1) bekezdésének III/a) pontjára, azaz az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozott, tartalma szerint azonban ezen keresztül a megállapított tényállást, ezen belül a bűncselekmény elkövetési magatartásának a terhelt részéről történő kifejtését vitatta.

Ezzel pedig - ahogy a titkos információgyűjtés eredménye felhasználásának kifogásolásával is - az eljáró bíróságok bizonyíték-értékelési tevékenységét, ezen keresztül pedig a jogerős ítéletben megállapított tényállás megalapozottságát támadta a törvényi tilalom ellenére.

Emellett a Be. 373. § (1) bekezdés III. a) pontja szerint az indokolási kötelezettség - felülvizsgálati indítványban hivatkozott - megsértése kizárólag akkor eredményezhetne felülvizsgálati eljárást is megalapozó, feltétlen hatályon kívül helyezést, ha a megtámadott határozat indokolása - tény- vagy jogkérdés kapcsán - oly mértékben lenne hiányos, hogy abból nem lenne megállapítható, mire alapozta a bíróság a döntését (BKv I., BH 2010.117.).

Ilyen fokú hiányosság azonban nem állapítható meg akkor, ha az ügydöntő határozatokból kitűnik az eljáró bíróságoknak a tényállás megállapításával összefüggő tényfeltáró és értékelő tevékenysége, továbbá az, hogy az érdemi döntésekben kifejeződő jogi álláspontjukat a bíróságok mire alapozták (BH 2013.10.).

A bizonyítékok elfogadása és értékelése, az ez alapján levont következtetések helyessége már kívül esik a feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértések körén, az tartalmilag az ügydöntő határozat megalapozottságának a felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett

támadása; ez pedig a fent kifejtetteknek megfelelően a felülvizsgálati eljárásban kizárt.

Amint arra a Legfőbb Ügyészség is rámutatott: a felülvizsgálati ügyekben követett bírói gyakorlat szerint az, hogy a terhelt telefonbeszélgetéseinek a lehallgatásán alapuló feljelentési kötelezettségét a rendvédelmi hatóság haladéktalanul teljesítette-e és így a lehallgatás eredménye bizonyítékként értékelhető volt-e, nem anyagi, hanem eljárásjogi kérdés. Az esetlegesen törvénysértő módon szerzett bizonyíték figyelembe vétele, illetőleg annak kirekeszthetősége nem a bűnösségre vont jogi következtetést vagy a bűncselekmény minősítésének törvényességét érinti, nem anyagi jogszabálysértés, hanem a tényállás megalapozottságának támadása (BH 2012.186.).

II. A hivatalos személy fogalmával ellentétben az 1978. évi IV. törvény a „vezető beosztás” tartalmát nem határozza meg.

Ilyen törvényi meghatározás hiányában pedig a bírói gyakorlat szerint a tényleges tevékenység alapján kell megállapítani azt, hogy valamely beosztás vezető beosztásnak számít-e.

Ugyanakkor - mint ahogyan a Kúria azt a Legfőbb Ügyészség által hivatkozott BH 2013.35. számon közzétett eseti döntésében kifejtette - amennyiben jogszabály határozza meg a hivatalos személy vonatkozásában a vezetői beosztásokat, akkor a jogszabályban tételesen megjelölt kör nem bővíthető. Ebből következően a jogszabály felsorolásában nem szereplő beosztás nem tekinthető vezető beosztásnak; másrészt viszont a jogszabályi meghatározásban vezetőiként szereplő beosztás mindenképpen ilyennek tekintendő.

A Rendőrség, mint az 1978. évi IV. törvény Btk. 137. § 1. pontjának l) alpontjában szereplő, jogszabály alapján közhatalmi, államigazgatási feladatokkal megbízott szerv tekintetében a Legfőbb Ügyészség helytállóan hivatkozott az elkövetéskor hatályos, a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek és az önkormányzati tűzoltóság hivatásos szolgálati viszonyban álló tagjaival kapcsolatos munkáltatói jogkörök szabályozásáról, valamint e szerveknél rendszeresített hivatásos beosztások meghatározásáról szóló 11/1997. (II. 18.) BM rendelet 25. §-ának (4) bekezdésére és 2. számú mellékletére, mely szerint a területi szerv osztályvezetői beosztása vezetői munkakör.

[Megjegyzi ugyanakkor a Kúria, hogy a rendőr főhadnagy III. rendű terhelt elkövetéskori szolgálati beosztása (... Alosztály I. alosztályvezetője, a Budapesti rendőr-főkapitány 2004. december 20. napján kelt 301/3474. számú, személyi állományra vonatkozó parancsa - a bírósági iratok 28. sorszám alatti - személyügyi dokumentáció része) szintén vezetői beosztásnak számított; ez azonban a bűncselekmény minősítése szempontjából nem bír jelentőséggel, mert ez a vezetői beosztás a vesztegetéssel elérni célzott jogellenes eredmény megvalósítása - a szabálysértés elkövetőjének mentesülése a felelősségre vonás alól - szempontjából irreleváns.]

A felülvizsgálati indítványban kifejtettekkel szemben az eljáró bíróságok a rendelkezésükre álló iratok alapján helyesen foglaltak állást abban a kérdésben, hogy a tényállásban rögzített időszakokban, illetve napokon az osztályvezető szabadsága, illetve betegsége miatt a rendőr főhadnagy III. rendű terhelt látta el az osztályvezetői feladatokat, így közvetlen irányító és felügyeleti tevékenységet gyakorolt a Technikai Csoport felett (a BRFK KRF vezetőjének 2008. október 1-jén kelt 123/14/3/2008.ált. számú átirata a Pestvidéki Nyomozó Ügyészségre; nyomozati iratok 199. sorszám).

Szemben a felülvizsgálati indítványban kifejtettekkel: nem sérti az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény rendelkezéseit a vezető beosztású személy alkalmankénti helyettesítése akkor sem, ha a munkáltató nem vonja le annak minden munkajogi következményét.

A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (Hszt.) elkövetéskor hatályos 50. §-ának rendelkezései szerint az ideiglenesen megüresedett szolgálati beosztás ellátásával, illetőleg a szolgálati beosztás ellátásában tartósan akadályozott személy helyettesítésével, továbbá a hivatásos állomány tagjának szolgálati beosztásához nem tartozó feladatkör ellátásával a hivatásos állomány arra alkalmas tagja átmenetileg megbízható. Az ilyen megbízás történhet az eredeti beosztás ellátása mellett vagy az ellátása alóli mentesítéssel, amelynek időtartama az egy évet nem haladhatja meg. Az egy hónapi időtartamot meg nem haladó megbízáshoz a hivatásos állomány tagjának beleegyezése nem szükséges. A szolgálati beosztáshoz nem tartozó feladatkörrel való megbízás nem esik a fenti időkorlátozás alá. Ha a megbízott személyt az eredeti beosztás ellátása alól mentesítették, részére a megbízással betöltött beosztás szerinti illetmény jár, amely nem lehet kevesebb az eredeti illetményénél. Ha a hivatásos állomány tagja a megbízást az eredeti beosztásának ellátása mellett végzi, a többlétszolgálatért az illetményalap 25-100 százalékáig terjedő díjazásra jogosult. A szervezetszerű helyettesnek a parancsnoka helyettesítéséért díjazás nem jár. Az illetmény és a díjazás a harminc napot meghaladó megbízás esetén visszamenőleg, a megbízás első napjától jár.

E törvényi rendelkezések alapján a III. rendű terhelt eseti megbízása az osztályvezetői feladatok ellátásával jogszerű volt.

Így a terhelt azokban az időszakokban, amikor ténylegesen a távol lévő osztályvezető helyettesítésével bízták meg, az 1978. évi IV. törvény 250. §-ának alkalmazása szempontjából vezető beosztású hivatalos személynek minősült. Ezek az időszakok a tényállás szerint: 2007. október 8-12., október 17-31., továbbá november 12., 13. és 30. napja.

A tényállás szerint ugyanakkor az ügy I. rendű terheltje 2007. november 5. napján hívta fel a III. rendű terheltet és közölte vele, hogy a kapuszolgálaton csomagot hagyott számára. A tényállásban arra nincs adat, hogy a küldeményt a III. rendű

terhelt mikor vette át, az csupán annyit rögzít, hogy az I. rendű terhelt az üggyel összefüggésben 2007. november 22-én beszélt újra a III. rendű terhelttel, aki elmondta, hogy a csomagot megkapta, majd aznapra vagy az azt követő napokra találkozót beszéltek meg, amelyen az adatkérő lapot az I. rendű terhelt átadta a III. rendű terheltnak.

Az időszakok, illetve időpontok összevetéséből következően a III. rendű terhelt sem 2007. november 5-én, sem november 22-én vagy az azt követő napok valamelyikén nem helyettesítette az osztályvezetőt.

Így sem a vesztegetési összeg, sem az adatkérő lap átvételekor nem volt (az ügy szempontjából) vezető beosztású hivatalos személy.

Ezért cselekményének az 1978. évi IV. törvény 250. § (2) bekezdésének a) pontja szerinti minősítése törvénysértő; a cselekmény a hivatali vesztegetés büntettének alapesete, azaz helyes minősítése: az 1978. évi IV. törvény 250. § (1) bekezdése.

A Be. 416. § (1) bekezdésének b) pontja alapján azonban felülvizsgálatnak akkor van helye, ha a bűncselekmény törvénysértő minősítése vagy az anyagi jog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki.

Az eljárt bíróságok által - tévesen - minősített, a vezető beosztású hivatalos személy által elkövetett vesztegetés büntette két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel volt büntetendő. Ugyanakkor az 1978. évi IV. törvény 87. § (2) bekezdésének c) pontja szerint akkor, ha a büntetési tétel legkisebb mértéke két évi szabadságvesztés, ehelyett legkevesebb egy évi szabadságvesztést lehetett kiszabni.

A saját törvénysértő minősítésükhöz képest mind a Budapest Környéki Törvényszék, mind a Fővárosi Ítéltábla törvénysértő büntetést szabott ki a III. rendű terhelttel szemben, amikor a börtönbüntetés tartamát a legkevesebb egy évi szabadságvesztés helyett nyolc hónapban határozta meg.

A bűncselekmény törvényes minősítéséhez [1978. évi IV. törvény 250. § (1) bek.] kapcsolódó büntetési tétel egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés volt. Az enyhítő rendelkezés - az 1978. évi IV. törvény 87. § (2) bekezdés - d) pontja alapján akkor, ha a büntetési tétel legkisebb mértéke egy évi szabadságvesztés, ehelyett rövidebb tartamú szabadságvesztést lehetett kiszabni.

Így a törvényes minősítés mellett - az enyhítő szakasz alkalmazásával - kiszabható büntetésre tekintettel tehát az eljárt bíróságok által kiszabott mértékű szabadságvesztés törvényes.

A Be. 416. § (1) bekezdésének b) pontjában konjunktívként meghatározott két ok közül az egyik - a bűncselekmény törvénysértő minősítése - megvalósult ugyan, ez azonban nem eredményezte törvénysértő büntetés kiszabását.

Ezért a felülvizsgálati indítvány nem vezethetett eredményre.

Ezért a Kúria annak ellenére, hogy az eljáró bíróságok a III. rendű terhelt cselekményét törvénysértően minősítették, a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

Megjegyzi még a Kúria a következőket:

Az eljáró bíróságok - amellet, hogy saját téves jogi álláspontjukhoz képest a szabadságvesztést törvénysértően enyhe tartamban szabták ki - jelentősen eltértek a korrupciós bűncselekmények elkövetőivel szemben a bírói gyakorlat által mértékadónak tekintett büntetéskiszabási gyakorlattól, amely szerint a hivatalos személy által elkövetett vesztegetési cselekmények alapesetében sem kerülhet sor sem a szabadságvesztés enyhítő szakasszal történő kiszabására, sem végrehajtásának próbaidőre történő felfüggesztésére, és különösen nem indokolt az előzetes mentesítés. Emellet a büntetőjogi értelemben vett katonával szemben korrupciós bűncselekmény miatt a szolgálati viszonyt megszüntető lefokozás, mint katonai büntetés (az elkövetéskori szabályozás szerint még katonai mellékbüntetés) akkor sem mellőzhető, ha köztudott, hogy a belső rendőrségi szabályzatok értelmében az ilyen jellegű bűncselekményeket elkövető rendőröket fegyelmi vagy méltatlansági eljárás keretében a fegyveres szerv kötelékéből mindenképpen eltávolítják.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a Kúria - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2015. május 5.

Dr. Mészár Róza s.k. a tanács elnöke, Dr. Soós László s.k. előadó bíró, Dr. Vaskuti András s.k. bíró

A kiadmány hitelél:

AIné írnok